

K2 sunset

AV / BY RAFAEL JENSEN

LÄTT KULING, SNÖ I LUFTEN och just därför fem långa timmar upp till C₂, läger 2 på 6 700 meters höjd. Daniel försvinner över krönet och jag ser honom igen tio minuter senare när jag själv får syn på C₂. Han verkar upprörd, förkrossad och jag hör honom skrika:

– Det är över! Vi kan lägga ner expeditionen! Dra hem!

Det är kvällen den 25 juli. Två års planerande och ett års arbete har på grund av några fuktiga sekundmeter för mycket just gått åt skogen. Jag kan inte acceptera det. Det får bara inte vara så.

Vårt Wild Country-tält i C₂ är en trasa. Det finns inte en kastrull kvar. Phoenix-tältet ändemot har sin enda öppning mot öst och har klarat sig med brutna stänger. Visserligen ligger det lite snö därinne, då blixtlåset jobbat sig ner i västvindarnas lek med tälduken, men nu är det inte fråga om brist på mat eller bränsle. Vi kan fortsätta.

Nästan två månader tidigare lämnade vi Sverige för resan till Pakistan. K₂-expeditionen bestod av åtta medlemmar: Daniel Bidner, Håkan Bjerneld, Claes Elofsson, Jerker Fredholm, Ola Hillberg, Sten-Göran Lindbladh, Magnus Nilsson och undertecknad, Rafael Jensen.

Efter några dagar i Islamabad gick vägen längs Karakorum Highway upp till Skardu, provinsen Baltistans pumpande hjärta och utgångspunkten för både trekkare och klättrare, samt dessa riddare av Pakistan, vilka har till uppgift att på 5 700 meters höjd försvara landets gräns mot Indien. Den moderna civilisationen försvann efterhand under resans gång – först högteknologin, sedan asfalten. Ofta körde vi på provisoriska vägar, förstörda av erosion eller översvämnningar. Tidvis grenslade bussens hjul kanten ner mot den slingrande dal där Indus forssar.

I Skardu köpte vi de sista förnödenheterna och anlitade bärare. Daniel och Ola jobbade hårt i basarerna och lyckades reta en och annan affärsidkare. Vi behövde 173 bärare, varav 135 skulle följa med oss ända till baslägret.

Sju dagar tog det oss att nå baslägret på Mt Austin Godwin-glaciären, där vi tog avsked av våra bärare. På en lämplig plats ganska långt ner på glaciären placerade vi mässtält, kök, sovtält och den höga walkie-talkie-antennen. 150 meter ovanför oss låg en amerikansk-kanadensisk expedition, som vi samarbetade med, och ännu längre upp fanns en slovensk expedition med bland andra svensken Göran Kropp.

Just när vi anlände hade slovenerna sitt helvete där uppe. Efter deras toppförsök bröt ovädret ut och fem man kämpade sig ner. En hade avlidit under vägen upp av plötslig höjdsjuka och tre man fick köldskador.

DUE TO A LIGHT GALE AND SNOW in the air it took five long hours to make it to C₂, the second camp at 6,700 metres above sea level. Daniel disappears over the ridge and I see him again ten minutes later when I catch sight of C₂. He seems upset and overwhelmed. I hear him yell:

"It's over! We can scrap this expedition! We can go home!"

It is the evening of 25 July. Two years of planning and one year's work has gone to the dogs because of a few measly metres per second. I can't accept it. It just can't be.

Our Wild Country tent was in rags. There was not a single saucepan left. On the other hand, the Phoenix tent which had its only opening toward the east remained intact but for some broken poles. To be sure, some snow had worked its way in when the zipper had eased downward under the western wind's flirt with the canvas of the tent. But there was no question of a lack of food or fuel. We can continue.

It was almost two months since we had left Sweden for the trip to Pakistan. The K₂ expedition had eight members: Daniel Bidner, Håkan Bjerneld, Claes Elofsson, Jerker Fredholm, Ola Hillberg, Sten-Göran Lindbladh, Magnus Nilsson and myself, Rafael Jensen.

After several days in Islamabad, our path went along the Karakorum Highway up to Skardu, the beating heart of the Baltistan province and the starting point for both trekkers and mountain climbers, not to mention the riders of Pakistan whose duty it is to defend the country's border with India at an altitude of 5,700 metres. Modern civilisation disappeared the further we went on our journey – first high technology, then the asphalt. We often drove on provisional roads, destroyed by erosion or floods. At times the wheel of the bus straddled the edge which led down to the serpentine valley where the Indus river flowed.

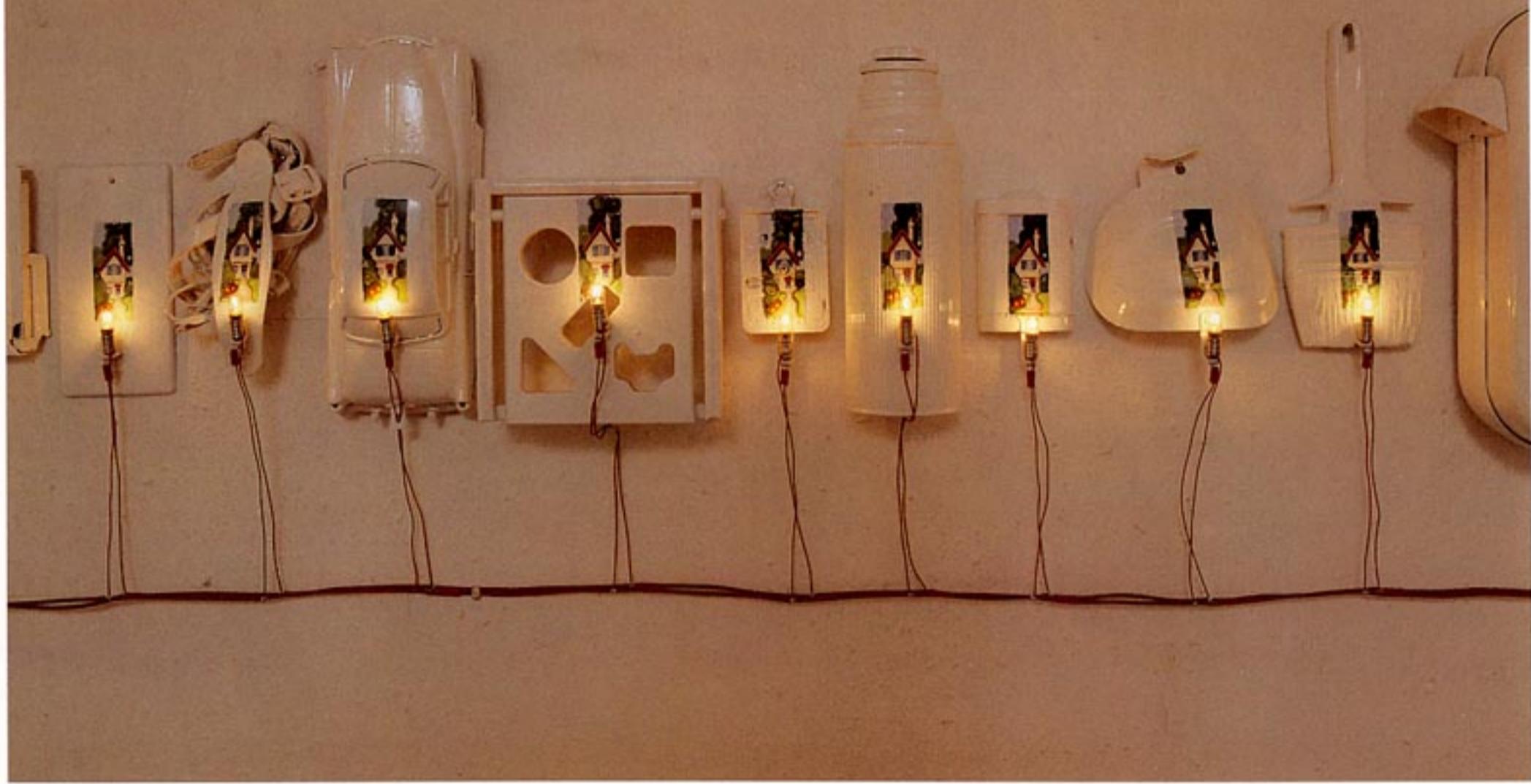
In Skardu we bought the last provisions and hired carriers. Daniel and Ola worked hard in the bazaars and succeeded in irritating a shop-keeper or two. We needed 173 carriers, 135 of which would follow us up to the base camp.

It took us seven days to reach the base camp at Mr. Austin Godwin glacier, where we said good-bye to our carriers. At a suitable place quite low on the glacier we placed our mess tent, kitchen, sleeping tent, and the walkie-talkie antenna. We worked together with a US-Canadian expedition which was camped 150 metres above us. Even higher up there was a Slovenian expedition, who had a Swede among them, Göran Kropp.

Just as we were settling in, the Slovenians were having a hell of a time up there. After their attempt to reach the summit, a storm broke out and five men had to struggle down the

K2, sett från baslägret (med lavin) / K2,
seen from base camp (note the avalanche)

STUNDER / MOMENTS 1993 - 94. Detalj / Detail

Göran Kropp mötte dem ovanför C2 och räddade troligen fötterna på en av dem.

Vi var snabbt uppe på berget och snart var C1 etablerat. Därefter följde några rysliga dygn innan Göran lyckades ta sig ner i stormen som följdé hans toppbestigning.

UTRUSTNINGSKÅNKANDE är en tråkig ingrediens i Himalaya-klättrande med fasta läger. Men vädret var vänligt stämt i början av expeditionen och efter knappt tre veckor var vår snögrotta färdig i C3. Det fattades bara finputsning. Sovsäckar, liggunderlag och kök var på plats. Det var den 6 juli och vi var väldigt optimistiska. Vi hade tillräckligt mycket mat och bränsle för toppförsök, och i amerikanernas grotta bredvid låg vår tryckkammare, som kunde rädda höjdsjuka personer.

Samma dag var amerikanerna både i C3 och C4. Gruppen i C4, Phil, Jim och Dan, nådde följande dag toppen. Det var en vacker dag med låga vindhastigheter. Men så kom chockbeskedet, när Jim på walkie-talkien meddelade:

– Dan has gone...

Dan hade av okänd anledning tappat balansen och rullat ut över

mountain. One of them had been stricken by sudden altitude sickness and died, and three men had frostbite. Göran Kropp met them above C2 and probably saved the feet of one of them.

We were soon up the mountain and the C1 camp was established. A few dreadful days followed before Göran could come down in the storm which followed his successful climb to the summit.

LUGGING EQUIPMENT is an unpleasant ingredient in Himalayan mountain climbing with established camps, but the weather was in our favour at the start of the expedition, and after about three weeks our snow cave was ready at C3. It lacked only the finishing touches: the sleeping bags, ground sheets, and kitchen were in place. It was 6 July and we were very optimistic. We had enough food and fuel for the climb to the summit, and in the Americans' cave which lay next to ours we had our pressure chamber, which was used to save people from altitude sickness.

The same day the Americans were at both C3 and C4. The group at C4 – Phil, Jim and Dan – made the summit the following day. The weather was beautiful with low winds. But then we received a shocking message from Jim over the walkie-talkie: Dan has gone...

Dan had for some unknown reason lost his balance and rolled out over the south-western ridge. The following day the

sydvästväggen. Dagen efter kämpade sig expeditionen ner i nollsikt och klarade sig tack vare sina små markeringsflaggor var femtonde meter mellan C₄ och C₃.

Därefter följde en lång tid av dåligt väder med några korta andhål. Några expeditioner lämnade baslägret, nya kom till. Bland dessa män kom det lätt att umgås och få tiden att gå. I vår egen expedition ägnade vi tid åt att ta ut toppgrupper. Väl medveten om hur besvikna jag skulle känna mig om möjligheten till ett toppförsök skulle uteblif för min egen del, lyckades jag komma med i första gruppen.

Den 24 juli lämnade Clas och jag baslägret. Håkans avskedskram kändes omtänksam och lite oroande. Låt det inte bli sista gången, tycktes han vilja säga. Vi stannade över natten i framskjutna baslägret, innan vi tidigt nästa morgon gick mot C₂. Vi stannade till i C₁ några timmar för mat och dryck.

Tyskarna var lite förvånade över att se oss i det ganska dåliga vädret, men även de var inställda på att gå upp.

När Daniel passerade följde vi efter. Jerker var något längre ner, det var inte hans dag! Han vände senare och gick tillbaka till baslägret. Det blåste så pass obehagligt att man svor åt snön som yrde och vi längtade inte precis efter de förhållanden som skulle möta oss i C₂. Dagarna därpå reparerade vi C₂-lägret. Det blev även mycket "vila" i de vindpisade tälten. Men aldrig tystnad. Aldrig sömn. Den stora begivenheten var väderleksprognosens och den sa "VÄNTA".

Clas gick ner. Det hände ju ändå ingenting. Sten-Göran och Ola kom upp den 27.

Den 28 gav vi oss iväg mot C₃, Sten-Göran och jag först. Ola och Daniel skulle invänta Jerkers leverans av attacktält. Innan Sten-Göran vände halvvägs överlämnade han den svenska flaggan till mig och sa:

– Jag tror på dig!

När Ola och jag kom upp till C₃ började vi dra i det fasta repet som borde leda oss rakt in genom snögrottans öppning. Efter några timmars grävande gav vi upp. Repet låg då dryga metern ner i snön och vi var fortfarande inte i närheten av grottan.

Besvikelsen var stor, men antingen fick vi gå ner eller också försöka nå toppen med de resurser vi hade. När Daniel anlände skulle vi få tält och vi hade redan kök, lite mat, två dunoveraller och sovsäck. Vi fick använda ryggsäckarna som liggunderlag. Nog skulle det väl gå, även om vi inte fick den förväntade komforten i en varm och tyst grotta. Ola lämnade oss och vi fick därmed bättre

expedition had fought its way down in zero visibility; they had made it back only with the help of small markers which they had laid every fifteen metres between C₄ and C₃.

A long period of bad weather followed with a few short breaks. Some expeditions left the base camp and others arrived. It was easy to get along with these people and to make the time pass. Within our own expedition we spent the time choosing the summit groups. I was acutely aware of how disappointed I would be if I missed a possibility to make it to the summit, so I succeeded in getting into the first group.

On 24 July, Clas and I left the base camp. Håkan's farewell hug seemed thoughtful and slightly alarming. Let this not be the last time, he seemed to be saying. We spent the night at the advance base camp, before we left the next morning for C₂. We stopped a couple of hours at C₁ for some food and drink. The Germans were a little surprised to see us in the relatively bad weather, but they were planning to go up as well.

When Daniel passed us, we followed him. Jerker was a little bit below us, but it was not his day! He turned around later and went back to the base camp. The uncomfortably strong winds made us swear at the whirling snow, and we didn't relish the thought of the weather conditions we would encounter at C₂. In the days that followed, we repaired the C₂ camp. We even got some "rest" in the windwhipped tents. But never silence, never sleep. The big event was the weather prognosis and it said "WAIT".

Clas went back down. There was nothing happening. Sten-Göran and Ola came up on the 27th.

On the 28th we made our way to C₃, Sten-Göran and I first. Ola and Daniel waited for the delivery of Jerker's attack tent. When Sten-Göran turned back half-way up, he gave me the Swedish flag and said: "I believe in you!"

When Ola and I got up to C₃ we began to pull on the fixed rope which should have led us directly in through the opening of the snow cave. After a couple of hours of digging we gave up. The rope lay under more than one metre of snow, and we were still no closer to the cave.

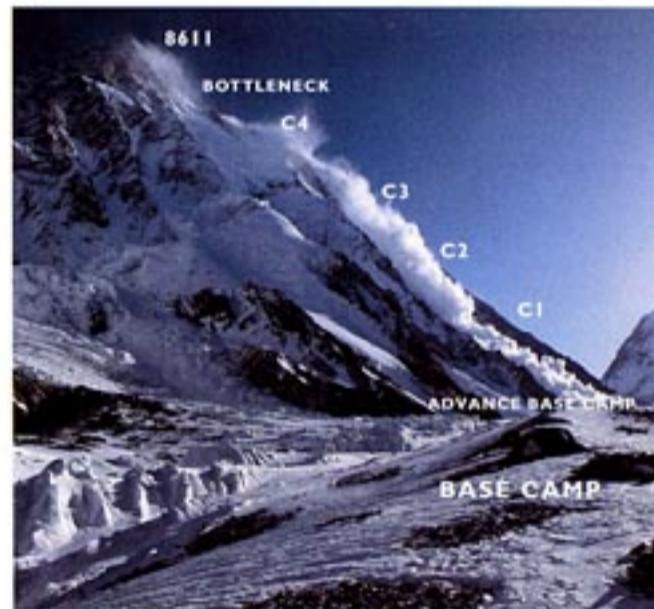
The disappointment was great, but our choice was either to go down, or to try to make the summit with the resources we had. When Daniel arrived we would have a tent, and we already had a kitchen, a little food, two down overalls, and one sleeping bag. We had to use our rucksacks as ground sheets. Surely it was worth a try, even if we didn't have the expected comfort of a warm, quiet cave. Ola left us and we had more space – exhausted he

1056 NÄTTER / 1056 NIGHTS 1994.

Detalj / Detail 283. 22/02/82

K2

utrymme – sliten nådde han C2 sent på kvällen. Daniel och jag huttrade oss genom natten. En ryggsäck är inte stor att ligga på.

Till C4 nästa dag. Sikten var tidvis väldigt dålig, även om vindarna var mätliga. Uppe på den kam som bildar platån där C4 placerades blev allt vitt och sikten noll. Jag chansade och efter en halvtimme mojnade vinden och under några minuter syntes några av amerikanernas markeringsflaggor. Det var tillräckligt för att jag något senare skulle nå fram till Daniel som hade plattformen redo för tältet, som vi snabbt satte upp.

Det var en trevlig och lugn kväll, vi pratade inte mycket men myste över varm leverpastej, åt och drack nästan nog fram till klockan elva, då vi släckte pannlampan. Tyst väntan, mörker. Plötsligt blinkar det till bakom Daniel.

– Vad var det? frågade jag förundrat.

Jag kände hans småleende i mörkret när han berättade om stolen som han, om allt gick bra, skulle placera på toppen.

– Du vet Martin?

– Äh?

– Han som fixade vykortet!

– Jaja.

– Han och jag håller på med ett projekt tillsammans. En stol därhemma som blinkar samtidigt som den här, och sedan en stol för varje natt vi arbetat på Rålambshov.

Klockan 06.00 den 30 juli var det åter dags att koka vatten, fylla på dricksflaskorna för dagen, var sin liter, sedan dricka och äta. Vi väntade tills vinden hade lagt sig och tyskarna med den store starke ryssen Anatoli i täten var på väg. Daniel fick diarré och försenades av detta. Snart var han en bit efter.

På traversen ovanför Bottleneck, en av de svåraste partierna, satte tyskarna upp ett fast rep, vilket tog sin tid och resulterade i många små isbitar runt våra huvuden. Solen närmast stekte oss nu. Jag drog av dunoverallen och stoppade den i ryggsäcken. Vi kylde oss med lite snö i ansikte och nacke.

Äntligen var repet fixat och vi följde Reinmar, den siste tysken. När jag hade traverserat förbi seracken och kunde se uppåt, frågade jag om vi inte borde vända. Det var ju sent på dagen. Klockan var nästan tre. Danne undrade hur det såg ut längre upp.

– Lätt, svarade jag, men tänkte att den 40-gradiga snön såg rutten ut.

– Vi har gjort det värsta och har knappast mer än 250 höjdmetrar kvar, resonerade Daniel.

– OK, svarade jag.

Knappt 50 meter ovanför gick Reinmar. Ytterligare 30 till 50 meter upp gick Andrew och Peter med Anatoli i täten. Jag kilade på och passerade Reinmar.

Det gick bra. Efter cirka 75 höjdmetrar hade jag hård skare under fötterna. Åt öster fanns öppna sprickområden och uppåt syntes bara en vit triangel. Inte toppen, men nu rådde ingen tvekan om var man skulle gå. Jag kom närmare fronttrion, men plötsligt försvann de två främsta över ett krön, sedan Andrew.

Vid krönet mötte jag Anatoli och Peter på väg ner.

– Congratulations, lyckades jag stöna och sedan:

– How far?

got to C2 by nightfall. Daniel and I shivered our way through the night. A rucksack isn't much to lie on.

The next day we made it to C4. The visibility was at times very poor, even if the winds were moderate. Up on the crest which formed a plateau where C4 was located, everything became white and there was no visibility whatsoever. I risked it anyway, and after a half hour the wind died down. For a few minutes I could see some of the markers the Americans had laid out. That was enough for me and after a while I reached Daniel who had the platform ready for the tent, which we quickly set up.

It was a calm pleasant evening. We didn't talk a lot but contented ourselves with warm liverwurst; we ate and drank until almost 11:00 PM when we turned off the head lamp. Quiet waiting, darkness. Suddenly something flashes behind Daniel.

“What was that?” I asked, surprised.

I could almost feel his smile in the darkness when he told me about the chair he would plant at the summit if everything went well.

“You know, Martin.”

“Who?”

“The guy who did the postcard.”

“Oh, yeah.”

“He and I are doing a project together. There is a chair at home which flashes at the same time as this one here, and then a chair for every night we worked at Rålambshov.”

At 06:00 the morning of 30 July we boiled water, filled our water bottles for the day, one litre each, then we ate and drank. We waited until the wind died down, and then the Germans were on their way, together with the big, strong Russian Anatoli bringing up the rear. Daniel was delayed by a patch of diarré, and soon lagged a short distance behind us.

At the traverse above Bottleneck, one of the most difficult sections, the Germans were putting up a fixed rope, which took time and resulted in a number of small pieces of ice raining down around our heads. By now, the sun was almost roasting us. I took off my down overall and put it in my rucksack. We cooled down by rubbing snow on our faces and necks.

When the rope was finally secured, we followed Reinmar, the last German. When I had traversed the serac and could see above me, I asked whether or not we should turn back. It was late in the day, almost 3:00 PM. Danne wondered what it looked like further up.

“Easy,” I said, but I thought that the snow at a 40 degree angle seemed treacherous.

“We've done the worst and we can't have more than 250 metres more to go,” Daniel reasoned.

“OK,” I answered.

Reinmar was nearly 50 metres above me. Further up, another 30-50 metres was Andrew and Peter with Anatoli in the rear. I hurried and passed Reinmar.

It went well. After about 75 more metres I had a hard crust of snow under my feet. To the east there were bare crevasses, and above me there was only a white triangle. It was not the summit but there was no doubt about where we were going. I got closer to the trio ahead of me, but suddenly the two out front disappeared over a crest, followed by Andrew.

At the crest I met Anatoli and Peter on the way down.

“Congratulations,” I sputtered, and then,

“How far?”

Daniel Bidner i läger C4 på 7950 meters höjd / Daniel Bidner in Camp C4 at 7950 meters, 29 / 07 / 93

- 10 to 15 meters. Go on, replikerade Peter och tillade: You can still catch Andrew up there.

Solen hade nu lämnat sydsidan och längre ner hörde jag Reinmar skrika:

- I need a jacket!!

Några minuter senare stod jag själv på toppen och skakade hand med en lyckligt leende Andrew, som glatt gick med på att fotografera mig och jag hjälpte honom med samma sak.

Radiokontakt med baslägret. Ett grattis från Håkan. Därefter lite rådslag om Daniels situation. Vi var ense om att jag borde be honom vända.

Det var vackert däruppe. Landskapet badade i solnedgångens röda sken. Molnen låg under oss, helt stilla. Jag försökte leta rätt på Muztagh Tower, men hittade inte i molnen den vassa topp varifrån drömmen om K2 troligtvis bildats i mitt undermedvetna tre år tidigare.

På med dunoverallen och ner. Jag var uppe på toppen i femton minuter – efter två års förberedelser!

Andrew och jag passerade Reinmar 30 meter under toppen. Nu hade han på sig Peters dunjacka. Lycka till, önskade vi honom. 40 meter längre ner stannade jag till vid Daniel och föreslog honom att han skulle följa med oss ner.

"Ten to fifteen metres. Go on," said Peter, and added "You can still catch Andrew up there."

The sun had left the south side, and further down, I heard Reinmar say:

"I need a jacket."

Several minutes later I myself stood on the summit and shook hands with a happily grinning Andrew, who consented to photograph me and I did the same for him.

Radio contact was made with the base camp. A congratulation from Håkan. Then we conferred about Daniel's situation. We agreed that I should tell him to turn back.

It was beautiful up there. The landscape was bathed in the red glow of the sunset. The clouds lay below us and were perfectly still. I tried to find Muztagh Tower, but the clouds hid the sharp summit from where my unconscious first began to build the dream of K2 three years ago.

I put my down overall on and started to go down. I was on the summit fifteen minutes after two years of planning.

Andrew and I passed Reinmar 30 metres below the summit. He now had Peter's down jacket on. We wished him luck. Another 40 metres down, I stopped to talk to Daniel and suggested that he follow us back.

"How much further," he asked.

"About an hour," I said.

Bottleneck sett från läger C4, längst ner Daniel
sedan Reinmar, Andrew, Anatoli och högst upp
Peter/Bottleneck seen from camp C4, from the
left Daniel , Reinmar, Andrew, Anatoli and
highest up Peter, 30/07/93

- Hur långt kvar? frågade han.
- En timme kanske, svarade jag.
- Kan jag få låna din jacka? frågade han.

Jag plockade upp jackan ur ryggsäcken och Danne tog den utanpå dunoverallen. Han fick också några halstabletter.

- Toppen först, sedan en och en halv timme till C4, sa han med ett skämtsamt flin i ansiktet.

- Lycka till, sa jag och gav honom en klapp på axeln.

Hans beslutsamhet och fighterblick fick mig att tro på honom.

Dessutom gick han bra, utan att stanna för ofta. Tyvärr hade jag stått stilla i 10 minuter med Daniel och jag hann se Andrew försvinna i skymningen under mig.

Snart fick jag böja mig ner för att kunna se spåren och efter ett tag hade jag irrat mig ut i sprickområdet. Det kändes ändå lugnt. Snart skulle mänskenet hjälpa mig och jag skulle utan tvekan hitta tillbaka. Så gick det, men det tog tid.

Nästan nere vid traversen såg jag ganska långt upp, och alldeles åt helsicke för långt åt öster, två pannlampor. Jag fortsatte ner, nästa gång fanns bara en pannlampa kvar. Jag ropade några gånger och fick kontakt med Daniel.

Han kunde inte hitta vägen. Där nerifrån såg jag tydligt sprickområdets avgränsning och under en lång och smärtsam stund lyckades jag dirigera Daniel ner till mig. Smärtan var mer mental än fysisk, även om det gör ont när cellerna i fötterna frostsprängs. Jag var på ett ställe där jag knappast kunde hoppa och dansa runt för att få värme. Snön var rutten och avgrunden mörk.

Daniel var medveten om att han mådde dåligt. Orienteringsförmågan var borta. Hjärnödem verkade troligt och han fick två tabletter som jag hade för detta syfte. Men bristen på vätska var också uppenbar och omöjlig att åtgärda.

Därefter följde en lång natt. Aldrig förut har jag behövt guida någon som inte kunnat förstå att man ska ner och som inte är kommunicerbar i vanlig bemärkelse. Ändå tappade jag inte tron på att vi skulle lyckas.

Kruxet var att komma ner i Bottleneck och slutligen kapade jag det fasta repet sju till åtta meter från änden och vi firade i sista isskruven. Danne hade tusentals timmars erfarenhet i ryggraden och klättrade utan problem några meter när han blev tillsagd. Därefter ny ordgivning.

Isrännan under Bottleneck är 600 meter lång och trettio till fyrtio grader brant. En bit ner plockade Danne till sig en yxa som satt inhuggen i isen. Kanske var det Dan Culvers.

I gryningen började jag känna mig trött och bekymrad över det långsamma tempot. Daniel började dessutom prata om stugan han tyckte sig se under ett klipputsprång. Det var dags att hämta hjälp i C4.

Jag bad honom fortsätta neråt.

- Du är på K2!

Men inget svar. Inga beklagelser.

När jag ökade tempot såg jag hur han klättrade mot några solbelysta stenblock och gled upp på ett av dem.

Sedan gick det kanske en halvtimme. Då kom Daniel rullande mot mig i hög hastighet.

Utan ett ljud.

"Can I borrow your jacket?" he asked.

I pulled the jacket out of the rucksack and he put it on over his down overall. I gave him some throat lozenges.

"The summit first, and then an hour and a half back to C4," he said with a joking grin on his face.

"Good luck," I said, and gave him a clap on the shoulder.

His determination and the fighter-like look in his eyes made me believe him. He also climbed well, and didn't spend a lot of time waiting. Since I had stood with Daniel ten minutes, I just barely caught a glimpse of Andrew disappearing in the dusk below me.

Soon I had to bend down to see his tracks, and after a while I had wandered into the area of open crevasses. Still I felt calm. The light of the moon would guide me and I was certain I would find my way back. I did, but it took time.

Almost down at the traverse, I had good visibility upwards and I saw two head lamps which were way too far towards the east. I continued down, and the next time I looked up I saw only one. I called several times and finally heard Daniel.

He couldn't find his way. From there I could clearly see the area of open crevasses, and under a long and painful spell, I succeeded in directing Daniel down to me. The pain was more mental than physical, even though it hurts when the cells of your feet are getting frost-bite. I was at a place where I could not jump up and down to get warm. The snow was putrid and the precipice dark.

Daniel was conscious of the fact that he was unwell. He had lost his sense of direction. Brain oedem seemed possible and I gave him two tablets for that, but the need for liquid was obvious and there was nothing to be done about it.

The night that followed was long. I have never had to guide someone who didn't understand that what we needed to do was to go down, someone who I couldn't communicate with in the normal sense. Still, I never believed we would not succeed.

The crux was getting down through Bottleneck and in the end I cut the fixed rope seven or eight metres from the end and we lowered ourselves down from the last piton. Danne's thousands of hours of climbing experience sat in his bones, and when given the order he climbed several metres with no problem. After that more orders.

The ice channel below Bottleneck is 600 metres long and 30 to 40 degrees steep. On the way down, Danne found an ice-pick stuck in the ice. Perhaps it had belonged to Dan Culver.

At dawn, I was tired and I began to worry about the slow pace. Daniel began talking about a cottage which he thought he saw under a ledge. It was time to get help at C4.

I told him to continue moving downwards.

"You are on K2!"

But no answer. No complaints.

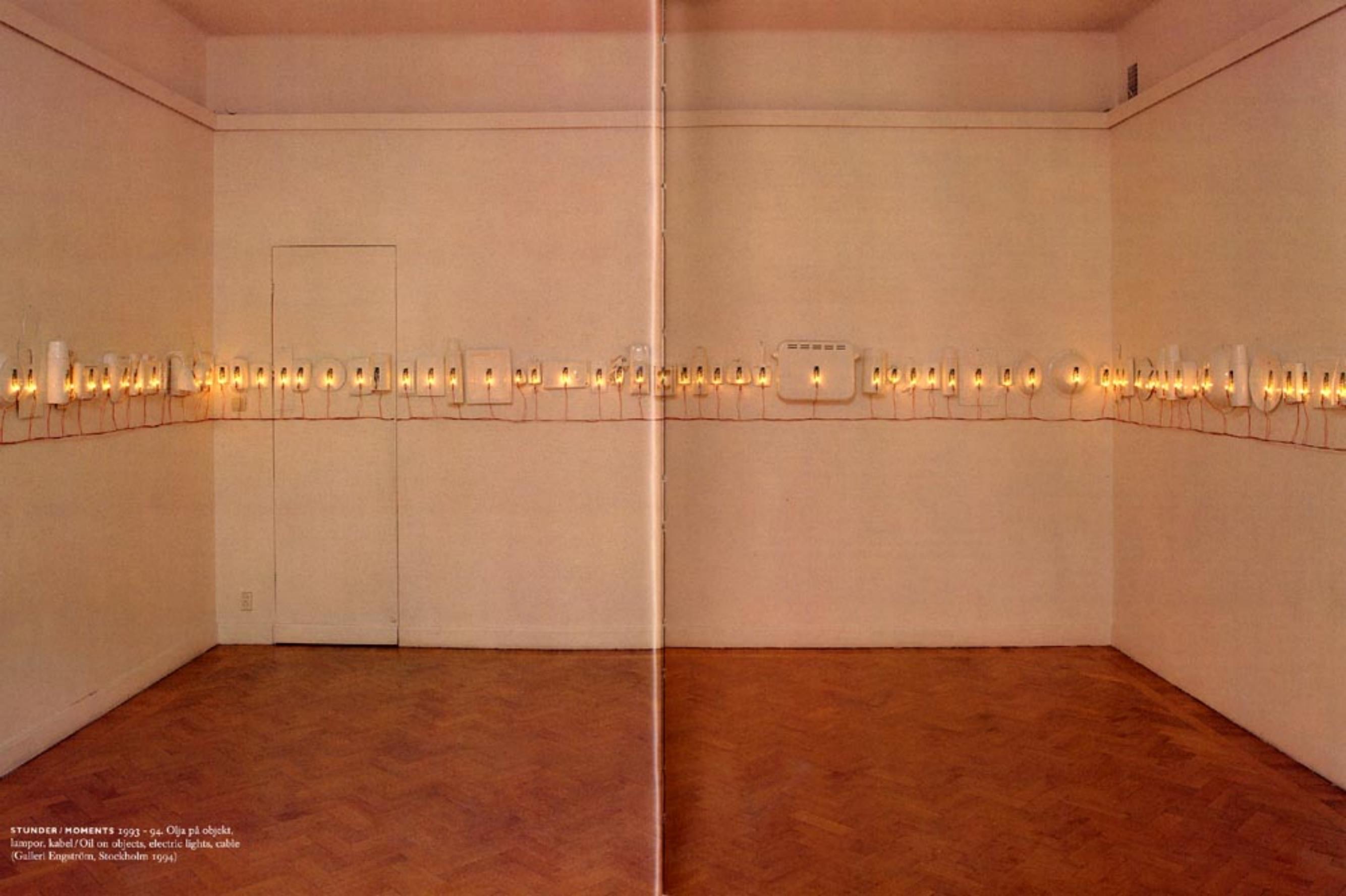
When I quickened the pace, I saw how he climbed towards some boulders blazing in the sunlight and how he glided up on one of them.

About a half an hour went by. Then I saw Daniel rolling towards me at a great speed.

Without a sound.

All the colours of his clothes swirled by 10 metres away from me. It looked like what we see in the window of a washing machine.

He rolled far down towards C4 and then his body was

STUNDER / MOMENTS 1993 - 94. Olja på objekt,
lampa, kabel / Oil on objects, electric lights, cable
(Galleri Engström, Stockholm 1994)

Tio meter från mig passerade alla färgerna från hans kläder. I ett virrvarr. Som det syns i tvättmaskinens fönster.

Han fortsatte långt ner mot C₄ innan kroppen for ut över den östra kammen.

Man ska inte tänka i sådana situationer, men jag kunde inte låta bli att reflektera över kontrasterna mellan det brutala sättet att dö på och stillheten och troligen smärtlösheten i hans sätt att lämna oss och bergens skönhet i morgonsolens brandgula sken.

Och den fullkomliga tystnaden.

Och min inre tomhet i det ögonblicket.

Vid ankomsten till C₄ växte tomheten när Anatoli och Andrew – men inga fler – stack ut sina huvuden ur tälten. Peter hade också försvunnit och min förhoppning att Reinmar på något vis skulle ha passerat oss i mörkret var självfallet snarast en önskan.

Vi drack te under tystnad, tittade efter omöjliga levande personer innan jag kontaktade baslägret.

Det var bra att få prata med Håkan om händelserna. Tryggheten i baslägret, knappt tre kilometer längre ner på berget, kändes nästan här uppe.

Vi lämnade tält och annan tänkbar utrustning, ifall någon överlevt, men det utlovade ovädret gav oss inget val att vänta och vi var trötta. Jag lyckades krypa in i C₃ av egen kraft, men sjönk där in i omhänder-tagandet från Jerker och andra hjälpsamma män.

Somnade med en halv kaffekopp i handen. Drack några gånger ur pissflaskan innan jag upptäckte misstaget.

Under ovädret ner till framskjutna baslägret säkrades jag hela tiden av en britt. Jag var som en nybörjare på kurs, men det gav jag fullkomligt fan i.

Folket i de olika baslägren mötte oss med respekt för våra avlidna kompisar och för våra prestationer och med glädje över att några av oss återvänt till de levandes skor. En tid av hjälpsamhet och omtanke földe. Folk visade intresse och kunde lyssna.

Fyra expeditioner hade avslutats, samtliga med förlust av mänsklig liv. Detta till trots fanns det knappast någon antydan bland resterande fem expeditioner att lägga ner sina projekt för att K₂ var för farligt.

Sådan är nog Himalayaklättrarens värld. Riskerna finns alltid där. De är välkända och fruktade, antingen accepterade eller förträngda. Och vi som överlevt finns kvar med all den smärta som saknad ger.

Svensk Himalayaklättring har fram till 1993 varit förskonad från dödsolyckor, trots nära 20 expeditioner till berg över 7 000 meter. Vi har länge haft turen på vår sida.

Men all världens statistik kan aldrig uppväga fölusten av en kompis, och i den svenska klättervärlden är en epok slut i och med Daniel Bidners bortgång.

cast out over the eastern crest.

One shouldn't think in such a situation, but I couldn't help reflecting over the contrasts between this brutal way of dying, and his peaceful and probably painless way of leaving us, and the beauty of the mountain in the golden light of the morning sun.

And the total silence.

And the inner emptiness I felt at that moment.

When I arrived at C₄, the emptiness grew as only Anatoli and Andrew stuck out their heads from the tent. Peter had also disappeared and my hope that Reinmar had in some way passed us during the night was obviously only a wish.

We drank tea in silence. Before we contacted the base camp, and made a search for the impossible, any one else living.

It was good to talk to Håkan about what had happened. The security of the base camp, almost three kilometres down the mountain could almost be felt up here.

We left the tent and all the equipment, in case someone had survived, but the weather prognosis forced us to go and we were tired. I succeeded in making it to C₃ under my own steam, but collapsed there under the care of Jerker and other helpful people.

Fell asleep with a half cup of coffee in my hand. I drank a few times from the cup used for urine before realising my mistake.

I was secured by a Briton during the storm on the way down to the advance base. I was like a beginner on a course, but I didn't give a damn.

The people at the different base camps greeted us with respect for our friends who had died and for our achievement, and with joy that some of us had returned to join the band of the living. This was a time of helpfulness and consideration. People listened and showed interest in what we had to say.

Four expeditions had come to an end, all with the loss of human life. Despite this, there was no hint in the other five expeditions that they would not go through with their projects due to the danger of K₂.

This is probably characteristic of Himalayan mountain climbing. The risks are always there. They are well-known and feared, either accepted or repressed. And we who have survived bear all the pain that loss creates.

Swedish Himalayan mountain climbing has until 1993 been spared fatal accidents, despite 20 expeditions to mountains over 7,000 metres high. We have long had luck with us.

But all the statistics in the world doesn't outweigh the loss of a friend, and in the Swedish world of mountain climbing, an epoch is ended with the death of Daniel Bidner.

1056 NÄTTER / 1056 NIGHTS 1994.
Detalj / Detail 368. 14/07/83